

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 186/2014
19.03.2015. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судије Бранка Станића, као председника већа, судије Гордане Ајншпилер-Поповић и судије Браниславе Апостоловић, као чланова већа, у поступку по тужби тужиоца К.ф.л. који чине: М.Ж. из П., ул. ... бр. ..., Р.Ђ. из Б., улица ... број ..., З.Т. из П., улица ... број ... и Б.В. из Ј., улица ... број ..., које заступа адвокат Н.С. из П., улица ... број ... и адвокат Т.С. из Б., улица ... број ..., против тужене Агенције за приватизацију Београд, улица Т. број ..., ради утврђења и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужилаца против пресуде Привредног апелационог суда Пж 9485/12 од 27.06.2014.године, на седници већа одржаној дана 19.03.2015.године, доноси

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 9485/12 од 27.06.2014. године.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П бр. 1593/10 од 13.09.2012. године, у ставу један изреке дозвољено је објективно преиначење тужбе. Ставом два одбијен је тужбени захтев у делу којим су тужиоци тражили да се утврди да је тужена без правног основа раскинула уговор о продаји друштвеног капитала методом јавне аукције, који је оверен пред Првим општинским судом у Београду Ов бр.П/2 Ов 802/04 од 02.04.2014. године, а који је закључен између тужиоца и тужене као неоснован. Ставом три изреке одбијен је тужбени захтев у делу којим су тужиоци тражили да се обавезе тужена да К.ф.л. које чине М.Ж. из П., Р.Ђ. из Б., Б.В. из Ј. и З.Т. из П. на име враћања стеченог без основа плати према уговору о конзорцијуму Ов бр. 2546/04 од 19.03.2004. године износ од 34.299.048,00 динара са законском затезном каматом и то на износ од 6.242.000,00 динара, почев од 02.04.2004. године до исплате, на износ од 11.400.105,00 динара почев од 13.04.2004. године до исплате, на износ од 4.133.303,00 динара почев од 08.04.2005. године до исплате, на износ од 4.414.560,00 динара почев од 08.04.2006. године до исплате, на износ од 4.053.280,00 динара почев од 06.04.2007. године па до исплате и на износ од 4.055.800,00 динара почев од 30.04.2008. године па до исплате, као неоснован. У ставу четири изреке констатовано је да је тужилац повукао предлог за одређивање привремене мере

којом је тражио да се забрани Акцијском фонду Републике Србије да располаже тужиочевим акцијама субјекта приватизације, које су на акцијски фонд пренете одлуком Агенције за приватизацију, те да субјект приватизације преузме у посед или преда у посед било ком трећем лицу, као и да именује привременог заступника капитала субјекта приватизације. У ставу петом изреке обавезани су тужиоци да туженој солидарно исплате 40.000,00 динара на име трошкова парничног поступка.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 9485/12 од 27.06.2014. године, донетом у поступку по жалби тужиоца против наведене пресуде Привредног суда у Београду, жалба тужиоца је одбијена као неоснована, па је потврђена пресуда Привредног суда у Београду П бр. 1593/10 од 13.09.2012. године у ставу два, три и пет изреке.

Против другостепене пресуде тужилац благовремено изјављује ревизију због битних повреда ЗПП из члана 374. став 1. које су учињене у поступку пред другостепеним судом и погрешне примене материјалног права.

Тужена је поднела одговор на ревизију којом наводе из исте оспорава и предлаже да суд ревизију одбије као неосновану.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 399. ЗПП („Служени гласник РС“, бр.125/04, 111/09), а у вези са чланом 506. став 1. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11 од 28.09.2011.године, ступио на снагу 01.02.2012.године), Врховни касациони суд је нашао да ревизија тужиоца није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Ревизијом се неосновано указује на битне повреде одредаба парничног поступка из члана 361. став 1. ЗПП (у ревизији погрешно наведен члан 374. став 1. ЗПП) учињене пред другостепеним судом, јер су у другостепеној одлуци дати разлози о одлучним чињеницама, изрека пресуде је разумљива и није противречна сама себи и разлозима пресуде, а на шта се у ревизији тужилац позива.

Према стању у списима, тужилац је поднеском од 19.12.2011. године прецизирао тужбени захтев и тражио да се утврди да је тужена Агенција за приватизацију без правног основа раскинула уговор о продаји друштвеног капитала методом јавне аукције оверен пред Првим општинским судом у Београду И/2 Ов бр.802/04 од 02.04.2004. године, а који је закључен између тужиоца и тужене, те да се обавеже тужена да К.ф.л. које чине тужиоци на име враћања стеченог без основа плати према уговору о конзорцијуму Ов бр.2456/04 и од 19.03.2004. године укупан износ од 34.299.048,00 динара са припадајућом законском затезном каматом. Према утврђењу нижестепених судова М.Ж., Р.Ђ., Б.В. и Г.Т. закључили су уговор о конзорцијуму од 19.03.2004. године, којим су уговорили да као група физичких лица оснују конзорцијум ради учешћа на аукцији, те уколико конзорцијум буде проглашен за купца да се закључи са Агенцијом за приватизацију уговор о купопродаји друштвеног капитала предузећа методом јавне аукције као и за испуњење тог уговора. Неспорно је да

су тужилац и тужени дана 02.04.2004. године закључили уговор о продаји друштвеног капитала методом јавне аукције (куповина са отплатом на рате). Наведеним уговором у члану 1. предвиђено је да су се странке споразумеле да агенција распрода 70 % друштвеног капитала субјекта приватизације друштвеног предузећа пољопривреде Н.А. на аукцији која је одржана 30.03.2004. године, док је 30 % укупног износа друштвеног капитала субјекта пренето на запослене без накнаде. Друштвени капитал субјекта за који се нуди на продају процењен је на 62.419.000,00 динара, а купац К.ф.л. купио је наведени друштвени капитал субјекта по укупној купопродајној цени од 24.000.000,00 динара, односно 343.856,78 еура по средњем курсу Народне банке на дан закључења уговора. Наведен уговор је оверен пред Првим општинским судом у Београду И Ов. Бр.802/04 дана 02.04.2004. године. Тачком 5. уговора прописане су обавезе купца с тим што је тачком 5. тачка 3. предвиђено да се купац обавезује да неће извршити ни дозволити спровођење следећих радњи без претходно писменог одобрења од стране агенције: купац сходно тачци 5. тачка 3. тачка 3. неће продати, пренети или на други начин отуђити било која од основних средстава субјекта у једној или више трансакција годишње у износу већем од 10 % од укупне вредности средстава субјекта приказане у последњем билансу стања све до исплате купопродајне цене у целости, односно у периоду од годину дана од закључења уговора, односно од када купац исплати купопродајну цену у периоду од годину дана од дана одржавања аукције. Тачком 6. је постигнута сагласност да у случају раскида уговора купац губи права на враћање депозита, право на враћање уплаћеног дела куповне цене и сва права и потраживања по основу уговора. Тачком 7. тачка 8. уговора предвиђено је да постоји сагласност да се сва обавештања, захтеви и други облици комуникације доносе у писаном облику препорученим пошиљкама или курирском поштом на адресу уговорних страна које су наведене у уговору. Агенција за приватизацију је дописом од 17.03.2008. године позвала купца капитала и субјекта приватизације да обезбеде несметани приступ пословним књигама и евиденцијама предузећа, како би се утврдило да ли се поступа у складу са обавезама предвиђеним уговором о продаји друштвеног капитала методом јавне аукције. У поступку наведене контроле утврђено је да купац не поштује уговорну одредбу 5. тачка 3. тачка 3, с обзиром да је отуђена имовина већа од 10 % од укупне вредности субјекта приватизације. Агенција за приватизацију притом је посебно имала у виду да је засновано заложно право на непокретностима субјекта приватизације ради обезбеђења потраживања према трећим лицима што представља ризик од будућег отуђења имовине, па је позвала купца капитала, односно субјекта приватизације да у року од 30 дана од дана пријема обавештења примљеног 17.04.2008. године достави доказ да је извршено брисање уписа заложних права на имовини субјекта приватизације, као и доказ да нису успостављена друга заложна права са назнаком да ће се у супротном уговор сматрати раскинутим, због неиспуњења у складу са одредбама члана 41а Закона о приватизацији („Службени гласник РС“, бр.38/01, 18/03, 45/05 и 123/07). агенција је купцу капитала дописом од 14.05.2008. и 11.06.2008. године оставила накнадни рок од по 30 дана да достави доказе о поступању у складу са одлуком агенције, па како субјект приватизације није поступио по достављеним налозима агенције, то је дана 01.08.2008. године Агенција за приватизацију доставила обавештење у коме је навела да се уговор о продаји друштвеног капитала методом јавне аукције сматра раскинутим у смислу члана 41а Закона о приватизацији, будући да је без претходног писменог одобрења агенције тужилац располагао имовином већом од

10 % од укупне вредности средстава субјекта приказане у последњем билансу стања.

Решењем Трговинског суда у Панчеву Ст 13/09 од 01.09.2009. године отворен је поступак стечаја над стечајним дужником Н. АД из А. Ради утврђења да ли је у току трајања периода у коме је важила забрана отуђења имовине веће од 10 % од укупне вредности субјекта приватизације, дошло до таквог отуђења од стране купца капитала, а с обзиром да је наведено било спорно међу странкама, првостепени суд је извршио вештачење путем вештака финансијске струке, који је налаз урадио у више различитих варијанти са подваријантама, диференцирајући и проценат отуђења према годишњим периодима, с обзиром да су на наведени начин дефинисане и забране отуђења у уговору о продаји друштвеног капитала. Како по свакој од наведених варијанти обрачуна од стране вештака финансијске струке следи да је тужилац као купац капитала бар у једној години од вештачењем обухваћених отуђио имовину већом од 10 % од укупне вредности капитала, то су правилно нижестепени судови закључили да су били испуњени услови за раскид уговора због неизвршења, јер за наведена отуђења преко уговором изричито прописаног процента, није постојала сагласност Агенције, односно писмено одобрење.

Нису основани ревизијски наводи према којима је другостепени суд морао да се јасно определи за коју варијанту од више извршених варијанти обрачуна процента отуђене имовине сматра правилном од стране вештака, већ да је могао закључак о испуњењу услова, односно повреди уговорних ограничења о дозвољеном проценту отуђења извести из чињенице да је према сваком од наведених налаза дошло до отуђења изнад дозвољеног процента, без изричитог опредељења која варијанта обрачуна је правилна. Спорна чињеница која је била релевантна за оцену захтева је, да ли је дошло до повреде уговорних одредаба у погледу процента отуђене имовине, а не који је метод правилан за обрачун процента отуђене имовине, односно која је од варијанти економско-финансијског вештачења правилна. Стога, у ситуацији у којој је према свим варијантама дошло до отуђења имовине преко 10 % у бар једној години спорног периода, правилно закључују нижестепени судови да су били испуњени услови за раскид уговора о куповини друштвеног капитала без обзира на методологију обрачуна.

Нису основани такође ревизијски наводи да улагање у друга правна лица није отуђење имовине него промена облика имовине привредног друштва, јер улагање конкретне имовине, односно уношење конкретне имовине као свог улога у друго друштво које се оснива, представља отуђење наведене имовине која постаје имовина основаног друштва, без обзира што истовремено то не представља и умањење капитала друштва, већ само замену структуре капитала, тако што се уместо пренете имовине појављује улог, односно удео у структури капитала основаног привредног друштва.

Поред наведеног, одредбама тачке 5. тачка 3. тачка 3. уговора о продаји друштвеног капитала методом јавне аукције предвиђено је да се купац обавезује да неће продати, пренети или на други начин отуђити било која од основних средстава субјекта у једној или више трансакција годишње у износу већем од 10 % од укупне вредности средстава субјекта приказаних у последњем билансу

стања све до исплате купопродајне цене у целости, што указује да је свака продаја, пренос или отуђење основних средстава субјекта приватизације повреда наведене уговорне одредбе, јер је из садржине истог евидентно да је намера била да се до исплате купопродајне цене одржи и структура основних средстава субјекта приватизације, а не само вредност његовог капитала.

Нису такође основани ревизијски наводи да је од значаја чињеница да није дошло до реализације преноса имовине у друга правна лица, те да је то од утицаја на оцену испуњености услова за раскид уговора, јер према одредбама цитираног члана купац капитала није смео отуђити без претходне сагласности Агенције основна средства субјекта приватизације у означеној вредности (већем од 10 % годишње), а он је закључио наведене уговоре којима је предвидео отуђење средстава без сагласности Агенције, чиме је прекршио своје уговорне обавезе о прибављању сагласности Агенције и то без обзира да ли је дошло и до реализације преноса наведених средстава у друга правна лица или су уговори остали нереализовани.

Имајући у виду наведено, правилно су нижестепени судови закључили да је понашање купца капитала било супротно изричитим одредбама уговора о продаји друштвеног капитала методом јавне аукције у погледу забране отуђења основних средстава субјекта приватизације, чиме су прекршене уговорне обавезе, односно купац капитала није извршио своју обавезу очувања основних средстава субјекта приватизације у уговореном року, те су се стога стекли законски услови из члана 125. Закона о облигационим односима за раскид уговора због неиспуњења. Стога је правилан закључак нижестепених судова да су били испуњени услови за раскид уговора, те како се ради о уговору у коме је рок битни елемент уговора, то је по давању изјаве туженог о раскиду уговора због неиспуњења на основу члана 125. став 3. ЗОО уговор о продаји друштвеног капитала јавном аукцијом, уговор раскинут по закону.

Правилно нижестепени судови утврђују да уговор о купопродаји друштвеног капитала који је закључен у складу са одредбама Закона о приватизацији, представља посебну врсту облигационоправног односа који се регулише Законом о приватизацији, а потом супсидијерно и Законом о облигационим односима. Закон о приватизацији који је био на снази у време закључења уговора – није регулисао последице раскида, а Закон о облигационим односима је последице раскида регулисао чланом 132.

Међутим, према члану 20. Закона о облигационим односима странке могу свој облигациони однос уредити другачије него што је Законом о облигационим односима одређено, ако из поједине одредбе закона или његовог смисла не произлази што друго. У конкретном случају странке су то и учиниле.

Последице раскида уговора странке су регулисале чланом 6. уговора прописујући поред уговорених раскидних разлога и последице раскида тако што у случају раскида уговора купац губи права на враћање депозита, право на враћање уплаћеног дела куповне цене и сва права и потраживања по основу уговора. Наведеним чланом 6. уговора о продаји друштвеног капитала сходно изнетом, изричито су регулисане последице раскида уговора, односно купчев губитак

права на враћање износа уплаћених по основу уговора. Уговорним регулисањем последица раскида на наведени начин, а што је дозвољено на основу члана 20. ЗОО, (јер није супротно смислу Закона о облигационим односима ни Закона о приватизацији), странке су заправо уговорно предвиделе да се неће примењивати одредбе Закона о облигационим односима којима се регулишу последице раскида уговора, јер се купац капитала одрекао права која би му припадала у случају раскида уговора у смислу члана 132. Закона о облигационим односима.

Према изнетом уговор је раскинут јер је купац капитала поступао супротно уговорним одредбама, односно није испунио уговорне обавезе очувања структуре и вредности капитала у уговором предвиђеном року, а што је разлог за раскид уговора по Закон о облигационим односима. По раскиду уговора међутим купцу не припадају права на повраћај уплаћеног по наведеном уговору у складу са чланом 132. Закона о облигационим односима, јер су се странке у самом уговору другачије споразумеле, односно купац се вољно одрекао права на повраћај цене у случају раскида истог.

Из наведених разлога правилно су нижестепени судови одбили захтев тужиоца у целини.

Како сходно изнетом при доношењу побијане пресуде нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП, нити из члана 361. став 1. ЗПП на које се позива ревидент, то је на основу члана 405. став 1. ЗПП одлучено као у изреци.

**Председник већа-судија,
Бранко Станић,с.р.**